

З ОБСЯГУ

Нова традиція в Цернїні	3
Я. Гриб, Т. Латтова – юбіланти	6 - 7
Перший одпуст в Кошыцях	8
О збойнику в Стебнику	9
Позываєм на русиньскы акції	12

**Осадне, Осадне, колись
Теленівці,
Там Русины вікы пасли
свої віці...**

Мож повісти, же тот співанка є красным і характерным „лейтмотивом“ фільму **ОСАДНЕ**, котрый на Меджінароднім фестивалі в Карловых Варах выграв як Найліпшыи документарный фільм. Тыма днями сьме ся конечні дочекали його премеры по Братіславі і в містах на выході републики, але і люде в Осаднім. Зато пишу, же конечні, бо медія приношали о фільмі самы хвалы, многы позітывны критікы, котры облетіли і далекий світ. Та каждый уж був барз звездавий. У першу септемброву суботу вечір (5.9.2009) ся на Осадне пришли попозерати главні Пряшівчане (до МАКСУ), котры заповнили цілу салу. Правдаже то были переважні Русины а меджі нима наживо і главны фільмовы поставы староста Осадного **Ладіслав Мікулашко**, православный священник **Петро Сорока** тыж з того села, наш знамый карикатуриста **Федор Віцо**, автор проекту режисер **Марко Шкоп** із своїма колеґами.

Фільм є повный красных, місцями і приємно гуморных контрастів. І то є контраст, же староста Осадного Ладіслав Мікулашко є у своїй функції уж высше 36 років а православный піп Петро Сорока іщі цалком молоденький. Є у фільмі красна сцена вольбы президента СР. В корчмі за столом сидять староста із своїма родаками а над нима на стіні висять образы бывшых президентів **Л. Свободы**, **Г. Гусака** і **В. Гавла**. Єден з них старостови гварить – *позерай кілько президентів ся уж вычеряло а ты все старостом...* Контрастны суть і їх погляды – прокомуністичный верзус хрїстіянський, котры не раз у фільмі выклинуть весельи сміх. Фільм вірно зображує жывот на маленькім русиньскім селі (196 жытелів) близко польскых границь, де жыють векшынов старшы люде. Ведь за 5 років священник в Осаднім поховав

ФІЛМ ОСАДНЕ – русиньска бомба до світа

Русиньске ОСАДНЕ верзус европський БРУСЕЛ

▲ По прашівській премєрі фільму *Осадне* достали його протаґоністы на памятку зарамованы плаґаты з фільму.

50 людей а похрестив лем двое дітей. Обоє представителі села роздумують у фільмі наголос, што і як бы мали зробити, жебы до села притягнути туристів. Староста хоче выбудовати новый дом смутку а священник якысь духовный центр. Ту як кебы мав быти напамічным Федор Віцо, русиньський карикатуриста, тогдышній председа Медіянной рады Русиньской оброды на Словеньску, з котрым ся достануть аж до европского парламенту. Але як іти до Бруселу на порожньо? Треба даякы дары про політїкї. Але што? Тото тыж была гуморна ділема у фільмі, як ся староста радив зо своїма посланцями, зо женов, священником... Но найміцнішым сміхом люде в кінї зареаґовали на сцену, як жены – старостова і попова – готовили про своїх мужів на далеку дорогу меріндю. Попада варила даяке їдло зо сої, бо був піст, тото ся ей торгало і гварить: *старостова про свого исто пече різкы, бо він комунїста*. А такой указують сцену в кухні старосты, де ся досправды клепає мясо на різкы. Такой гуморных сцен є у фільмі вецє, наприклад при поставліню

інформачной таблы в селі, де ся вирішовало, якого звіря там дати як сїмбол села. У грї была сова, вовк і медвїдь. Выграла пропозиція о. Сорокы – медвїдь, котрый є сїмболом вшыткых Русинів і тот скрашлює Осадне на самій середині села. Кедь сьме коло медвїдя не дасть мі не спомянути мєно сохаря **Люба Бірка**, котрый з дерева выстругав того медвїдя, але премеры фільму ся не дожыв. Траґічно загынув іщі в часі президентьскых волеб в СР.

Федор Віцо своїм трафным гумором дав тому фільму порядну русиньску щаву. Кедь уж абсолвовали вшыткы троє участь в европскім парламенті і десь на хыжі в готелі (?) бісїдовали о своїх зайытках повів – *Та іщі сьте не виділи покони таку велику силу урядників ...*

Єдным словом фільм *Осадне* є прекрасна работа режисера Марка Шкопа, котрый ся зжыв з русиньскым натурелом і нашыма традиціями, якы тыж у фільмі не хыблять. Видно ту ходжіня попа по коляді, ку старшым людяма, крещіня дітины (і властного сынка Юстина), поґрїб старостового отця і т. п. Просто повіджєно фільм *Осадне* є русиньска бомба до світа!

По премєрі фільму *Осадне* в Пряшові достали його главны протаґоністы (на сцені) Віцо, Сорока, Мікулашко од режисера Марка Шкопа красныи дар – величезный зарамованыи плаґат з фільму, як стоять в Бруселі перед його главнов атракційов – величезным Атоміом.

О великім успіху документу о Осаднім свідчить і такой факт, же фільм ся достав до офіціального выбору найвызнамнішого документарістичного фестивалу на світі IDFA в Амстердамі. Але іщі передтым го чекать уведжіня на двох реномованых фестивалах – МФФ в Лондїні і МФФ у Варшаві.

Анна Кузмякова, фото авторкы

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

12-те РАДВАНЬСКЕ СВЯТО

*Лабірціно наша, мій зелений гаю,
як ту мило жыти і пісні співати,
про тебе співучій підбескідський краю...*

Так писав про свій рідний край (у стишку Пісня серця) Радванчан **Іван Бабин** а його поетичными словами відкрила уж 12-те радванське свято модераторка **Алена Фіцикова**, котре ся одбыло у послїдню авґустову неділю т. р. По дождьовій суботі, хвіля у неділю была красна, сонячна, але організатори і так – про істоту – вирішили, же свято буде в культурнім домі. І так уж од обїду крокы Радванчанів вели до культурного дому а на сходжало ся їх невроком – повна

вitalи директора кошыцькой Президентської канцеларії **Ота Сабу**, котрый прочітав і передав старостови А. Глодови письмо од президента Словенської републіки **Івана Гашпаровіча**, (котрого Радванчане - Сельський уряд - закликали до Радвані на свято присвячене і 630-ій річницї села). Пан президент у письмі подяковав за позваня на *тоту міморядні сердечну акцію*, але про уж скорше договорены повинности попросив о пробачїня, же до Радвані не може прити, но

▲ На фото В. Противняк на сцені Радванського свята - зліва староста села А. Глод переберать поздравне письмо од президента СР з рук Ота Саба, директора Президентської канцеларії в Кошыцях.

аж переповнена сала. Але дакус їм помогли і звездавці із близкого Берестова, Волиці і Збудської Білой.

Радванське свято уж традичні ся зачало радванськов гімнов - *Із-за Дїла сонце...*, яку заспівала женьска співацька група **Лелія** а славностні го отворив староста села **Андрій Глод**, котрый привитав гостів і вшыткых у салі. Припомянув, же тот фестивал є присвяченый 630-ій річницї од першого письмового документу о селі Радвань (з 1379 р.). Із поздравным приговором выступив і председа Русиньской оброды на Словенську **Владимір Противняк**, котрый звыразнив вызнам таких свят у животі Русинів, бо нас іші веце зближують у нашій русиньській ідентичности. Щїро і сердечні Радванчане при-

в письмі зажелав Радванчанам і милым гостям вельо здравя, покою і успіхів коло будованя і скрашльованя свого села. На святі був і посланець Пряшівського самосправного краю **Іван Солей**.

*Чуйте горы, лісы, потічкы,
долины
пісні мого серця, голос мого
роду,
величайте предків, богатство
наrodu...*

У сусідній Волиці не так давно была заложена фолклорна співацька група **Волянка**, котра в Радвані прекрасні заспівала нашы стародавны співанкы. Саксофоновым феноменом бы мож было назвати Радванчана – учителя **Олеґа Мяхкого**, котрый

▲ Меджілабірська Камяна презентовала на радванській сцені свій богатый репертоар музыки, співу і танця.

виртуозні заграва, окрема іншых музичных чїсел, і нарочный Монтиґо чардаш. Потім го вычеряла знама група **Пайташе** із Снины, котра ся представила із красными популярными русиньськыми співанками, які знають співати лем они. А мали великий успіх.

*Пісню наша родна, тиха, коліскова,
грана і співана, чаровна, чудава.*

Ты – краса і сила – пісню наша мила...

І радванський староста **Андрій Глод** уж давніше приобіцав, же покы буде старостовати, буде і співати. А вера же традицію не порушыв і того року заспівав єдну із своїх облюбеных співанок, за котру зожав великий аплавз. А потім іщі раз ся представили групи **Волянка**, **Пайташе** і **Лелія** а гуморным словом програм обогатив **Йожко Йожка** з Ганушовець. Великий успіх собі выспівала Ле-

споминаня на Словенське народне повстаня, 65 років котрого сьме собі праві тогды припоминали. Златым клинцём програму радванського свята было скоро годинове выступліня міджілабірського колективу **Камяна**, котрый Радванчанам указав свої танці, співанкы але і свій успішний оркестер у повній параді. І так скоро по трьох годинах приближыв ся конець свята із подякованьом вшыткым выступаючим. А на знак подякы за успішну русиньську акцію і як памятку на 630-ту річницю села Радвань, председа РОС В. Противняк передав старостови А. Глодови подарунок – красний образ із мотивом лабірського сканзену. Велике подякованя належало главному організаторови і режисерови цілої успішної акції **Бартоломійови Сотакови** за його нележку, но прекрасну роботу.

А на конець уж традичні вшыткы выступаючі доведна із публікков заспівали нашу популярну співанку *Дай же, Боже, добрый час*.

▲ Завершална сцена 12. радванського свята кедь вшыткы – выступаючі і публіка ведно співали *Дай же, Боже, добрый час*.

лія із руськов співанков **Смуглянка**, котра до радванської салы задула фалатча руського духа, котрый ту головні міджі старшыма іщі фурт жыє. А было то кус і за-

... жебы і 13-те радванське свято было на другый рік холем так успішне, як тогорічне.

Текст і фото: **Андрій Гнат**

У Цернині выникла нова русиньска традиція

Як уж сама назва наповідать, в селі Цернина (свидницького окресу) в неділю 13-го септембра 2009 выникла **нова русиньска традиція**, в подобі інтересного фестівалу, котрый ся одбыв в рамках **Днів русиньскых традицій** під нетрадічним назвом „Із сокровища наших предків“. Хоць ся церниньскый фестівал одбывав уж по четвертыраз, подля слов старосткы села **Гелены Мадзінової** быв т. р. в многім іншый і в многім по **першый раз**.

На вопрос, в чім конкретно была акція інша, пані старостка одповіла: „Напр. в тім, же **першыраз** сьме ей зоорганізували в сполупраці з **Русиньское обродов на Словенську** і зато, же у нас не так давно выникла **Містна організація РОС**. Днешня акція была тзв. „штартом“ до далшой сполупраці, котра є в нашім селі, як в серці русинства, під славнов горов **Маковица барз** потребна. Далшов новостюв днешнього фестівалу было і то, же ся на ним одбывали **першыраз три акції вєдно**. Окром богатога культурного пасма сьме про жытелів села приготували славностный акт з **нагоды дня почливости ку старшым**, як і то, же сьме **вшыткых церниньскых юбілантів поздравили і обдаровали з нагоды їх вызначного животного юбілея**. Но найвекшым тягадлом было, же **вшыткы выступаючі в культурнім програмі ся в Цернині презентували тьж першыраз**... Слова старосткы мож лем потвердити, бо святочне пообідя было досправды інше і інтересніше главні в тім, же на ним было міцно чути і видіти **орігінальність русиньской культуры** у вшыткых ей формах, а то главні за участи праві таких умелців, з котрыма ся не аж так часто стрічає на іншых акціях.

„*Выйду на поляну, запишам в листочок,
познавайте мамко, чій то голосочок...*“

Таков співанков одкрыла першу часть програму ФГ **Брежінкы** з Местіска, (свидницького окре-

су), котра мімо співу, вдячну церниньску публіку потішыла і темперментныма танцями. Заганьбыти ся не дала ани молоджава в подобі **ДФГ Медуленка** з ОШ Карпатська у Свиднику із своїма сценками народного і модерного танця. Їм успішно контрвала маленька **Карінка Палігова** за гармонікового допроводу свого діда **Яна Божіка**, старосты недалекого русиньского села Курімка. Праві они ся постарали о досправдовый

В завершалній части ся о порядну шов постарала **цімбалова музика братів Коларовых з Колачкова**. Они ся представили нелем тіпичныма горалскыма і русиньскыма співанками, но окремым выступам дали **порядну шаву в подобі перфектных фіглів**. А жебы ся і братя Коларовы поділяли на орігінальности русиньскых співанок, выголосили про публіку **конкурс співу русиньскых співанок** за участи їх **цімбалового допроводу**. Потім ся уж цілым

▲ Ян Божік, староста русиньского села Курімка зо своїов внучков **Карінков Палігово**в порядні розтляпкали церниньску публіку.

директорка ПОЦ зо Свидника. Меджі участниками акції было і много людей з области культурного і сполоченьского жывота, як посланець ПСК **Ян Голодняк** (родак з Цернини), **Владимир Противняк**, выконный тайомник СКР

▲ *Завершална сцена, в переді брата Коларовы з Колачкова, коло них модераторка програму Наташа Шепіткова, за нима ФГ Брежінкы з Местіска.*

умелецькый зажиток, бо окрем красных русиньскых співанок, староста села заспівав і таку, котру сам зложыв і в котрій вшыткым притомным з гумором дав раду, же намісто палінкы є ліпше пити квасне молоко... Монтаж русиньскых народных співанок представила і популярна співачка **Анна Порачова** (родачка з Кыйова) за гармонікового допроводу **Ігора Креты**, котра розоспівала вшыткых участників.

КД озывав спів добровольників, котры собі за свою одвагу **выспівали ЦД сімапатічной цімбаловой гупы**. Модераторскым словом акцію спроваджала **Наташа Шепіткова**, директорка МШ во Свиднику, котра своє конференция знала окоренити фігльом і красным поетічным словом, доказала ненасилно переходжати з русиньского на словенський язык і наопак. Сценар і режію приготувала **ПгДр. Марія Пайзінкова**,

і председа РОС, або **Інг. М. Крайковіч**, підпреседа РОС і председа МО РОС в Цернині, ітд. Мож повісти, же акція ся выдарила над очекования, зато належить подякованя вшыткым організаторам, главні **самосправі села Цернина, Русиньській оброді на Словенську і Підуклянському освітньому центру у Свиднику**.

Фестівал ся одбыв за фінанчною підпору **МК СР** і председы ПСК **МУДр. Петра Худіка**. Не мож забыти і на шыршый круг організаторів з рядів Цернинчанів, котры ся постарали о прекрасні выпараджену сцену і котры приправили смачне і богате погощія. Вірїме, же започата традиція у Цернині ся буде дале оживльовати, шырити і продовжувати через наших потомків.

Текст і фото С. Лисинова

◀ *Погляд на богату участь Цернинчанів.*

Patria

Slovenský rozhlas 5

РУСИНСКИЙ ПРОГРАМ

22. 9. – 30. 9. 2009

22. 9. 2009 – вівторок

- 18.00 - 18.30 Радіоновины
 20.00 - 21.00 Радіомаґазин
 21.00 - 21.30 Подобы жывота: Родаци –
 родакам, репр.
 21.30 - 22.00 Гітпарада русиньскых
 співанок

24. 9. 2009 – четверг

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

26. 9. 2009 – субота

- 18.00 - 19.00 Радіо молодых. Приповідка
 М. Мальцовской: З
 приповідковий лучкы, репр.
 19.00 - 20.00 Радіомаґазин, репр.
 20.00 - 20.30 Літ. релация. С. Конечни:
 Славны Русины – А. Павлович
 20.30 - 21.00 Гітпарада русиньскых
 співанок, репр.

27. 9. 2009 – неділя

- 7.00 - 7.45 Село грать, співать і думу
 думать: Біловежа, репр.
 7.45 - 9.00 Музичны поздравы
 18.00 - 19.00 Бісіда кумів

28. 9. 2009 – понеділок

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

30. 9. 2009 – середа

- 18.00 - 18.30 Радіоновины.

Театер Александра Духновіча в Пряшові

23. септембра 2009 о 19:00

на Великій сцені ТАД

ПРИНЦОВЫ ГАЛУШКЫ АБО UHORSKÝ
SIMPLICISSIMUS

Режія: Матуш Ольга

Гра выникла на основі діла попоанонім-
 ного автора середньовіку (доднесь ся
 пресні не знать, хто є його автором),
 котрый на спосіб „simpliściád“ описа
 свою дорогу по Вышнім Угорьску. Нас
 інтересують праві тоты части, котры
 ся дотыкають северovýchодных місць
 Словенська: Кежмарку, Левочі, Сабінова,
 Пряшова і Бардйіова.

ГАШТАНКА ославила
двадцятку

3. септембра 2009 ся в сполоченьскій салі в
 Стражскім зышли люде на ославы і стрічу спо-
 минань закладаючих і теперішніх членів ґрупы
 Гаштанка з нагоды 20-ой річниці ей заложія.
 Манжеле Анна і Петро Шудіховы, обоє родаци
 з русиньскых сел нашого регіону і главны актеры
 ґрупы Гаштанка, абсолвовали за тот час стовкы
 выступлїнь у нас дома і за границями. Довшыї
 час побыли і в Америці. ґрупа Гаштанка уж 20
 років презентує на домашній і заграничній сцені
 русиньскій і земплїньскій фолклор, традиції,
 обычаї і гуморне слово (свадьба, крестины,
 жнива, рождественны і великодны звыкы і т. п.).
 Многы з них были одвысланы Словеньсков
 телевизійов в Кошыцях і в нашім народностнім
 высыланю Словеньского розгласу. Свій богатый
 репертоар презентовали і на споминаній стрічі,
 котра была повна співу, музыки і гуморного сло-
 ва Ержікы (А. Шудіховой).

Меджі закладаючих членів ґрупы належали
 і такы, як Н. Костьова, М. Кочанова, Г. Ріш-
 кова, А. Щурова і М. Конечна. Тоты членове
 мають од 73 до 85 років. Теперішню Гаштанку
 творить 5 членів: Петро Шудіх, Анна Шуді-
 хова, Марта Шалахова, Маргіта Кочанова і
 Матуш Мазар. Вшыткы тоты членове із свої-
 ма позваным гостями ся добрі забавляли на
 ославах своей двадцяткы у Стражскім.

-ак-

3 веселой шуфлаткы
Ш. Ладижиньского

Ішли двое по півночі домів. Під плотиком
 в болоті камарат Юрко... Ні а ні встати на
 властны ногы. Не хотіли го там до рана
 охабити такого заболоченого. Взяли хлопа
 і однесли домів. Но заклопкати на вікно ся
 бояли, бо його Гелена была дябол баба, та го
 оперли гу плоту і забухали на двері. Тоты ся
 раз-два отворили. Юркова Гелена посмотріла
 і зачала хлопам дяковати:

- Ой, вы мої златенькы, прекрасні вам дякую,
 же сьте мі го так... Но аж домів... Добры сьте
 вы люде...

- Ой, не дякуйте, не дякуйте, шак... – повідать
 еден із двох „носичів“ зачудовано.

- А вам кебы дахто приніс кус солонины або
 кобаскы та бы сьте му не подяковали? -
 перервала го жена пяного.

- Та гей, гей, подяковали... – гварять хлопі.

- Но видите, за солонину і кобаску... А вы мі
 принесли цілу свиню.

Гітпарада

русиньскых народных співанок

64. коло гітпарады
русиньскых народ-
ных співанок принес-

ло такы конкурзны співанкы:

1. Фґ Железяр з Кошыць – *Зашьпвіайме
собі*2. Сестры Углярывы зо Жаковец – *Пя-
теро нас мамка...*3. Фґ Порачан з Порача – *Я худобный
гавяр*4. ФК Барвінок – *Меле шы мі, меле*

Новотины:

5. Фґ Завадчан – *Подьме собі...*6. Наталка і Катка Сікоряковы з Іванов
Глінковов з Литмановы – *Выйди вон*

...

Вашы голосы про три із шестьох
 співанок посылайте е-mailом на адресу:
ondrej.kandrac@rozhlas.sk а не забудь-
 те на гесло – Шьпвіам собі, шьпвіам...
 На єдного щастливця чекат CD „V tím
 Vvažovi...“, сестер Углярывых.

Потішыть нас і ваша одповідь на во-
 прос: Што то є ПАРАДІЧКА?!

Уж теперь вас кличеме слухати дал-
 ше коло гітпарады 22-го септембра
 2009 вечор од 21.30 до 22.00 г. Репрізу
 гітпарады одвысыламе 26-го септем-
 бра в суботу од 20.30 до 21.00 г.

Jednotlivé vysielania Slovenského rozhlasu
 cez INTERNET nájdete na: www.rozhlas.sk.

ПОЗЫВАМЕ НА ПУЛС

Вшыткых любителів
 і сімапатизантів про-
 фесіонального колек-
 тіву ПУЛС позываеме
 на репрізу премеры
 ОЧАРОВАНЫ ПО-
 ГЛЯДОМ, котра буде
 24. септембра 2009 на
 великій сцені Театру
 Йонаша Заборского в
 Пряшові. Проґрам ся
 складать з двох части, в першій ся колек-
 тів представить паровым жартовным тан-
 цом, хоровым співом, райбаньом на по-
 току або якубяньскыма звыкамы. В другій
 части вас Пульсаци заведуть весільныма
 співами на парадну свадьбу, де будете
 свідками чепліня млодухы, дружбівско-
 го танця або посвадьбяной атмосферы.
 Не будуть хыбыты прекрасны хорыводы,
 єдным словом - мате ся на што тішыты,
 бо ПУЛС досправды очарує каждого!

-р-

Нашы абсолвенты ся люблять стрічати

Уж высьше 50 років минуло од того часу, як многы молоды дівчата і хлопці з русиньского регіону пришли здобувати освіту на тогдышню III. Єденадцятьрічну середню школу (українську) до велькогоміста Пряшова, котра ся находжала в будові Євангелицького колегія на Главній уліці. Ту ся взаємно спознавали, переживали красный час першого залюбліня а може скламаня і зрады, надвязовали новы камаратства. Просто був то цінный і переломный час, котрый своїм властным способом переживать каждый молодой чоловік вступаючи до дорослого віку. По завершіню штудія матуров, ся молоды люде порозходили по світі, вельшына з них выштудовала высокы школы і здобыла титулы і визнамы професії.

Суть меджі нима дохторі, інжі-мірі, учітелі, професоры. Днесь уж суть тоты люде скоро вшыткы на пензії, але на свої молоды

а дакотры з них уж одышли до вічности, стрічають ся нелем частіше, каждый рік, але споїли ся докопы аж три матурітны річники

уж мають векшы здравотны проблемы, зато выберють міста, котры суть їм ближе. Кінцьом августа т. р. вирішыли зорганізова-

▲ Сполочне фото бывшых абсолвентів III. ЄСШ на тогорічній стрічі в Татрах.

штудентьскы роки барз люблять споминати. Найперше зачали організовати свої стрічі по пятох роках у Пряшові, главні тоты, котры зматуровали в 1957 році. Но чім веце їм рочки прибивають

– 1955, 56 і 57. Свої штудентьскы стрічі уж мали в розмаїтых містах - в Нітрі, Братіславі, Кошыцях, в Іванці при Дунаю а докінця і в ракуській Відні. При організованю стріч думают і на тых, котры

▲ Книжка споминань, котру властноручні зробила ПєДр. А. Данчікова, ЦСц.

Осиф Орловський (матурант з 1958 р.) споминав на урок хімії з класным учітельом **Юрійом Мнягончаком** (пізніше і директором школы): - „він собі на уроці не міг спомянути, як ся по українськы повість „бубліна“ тай ся опросив єдної сокласниці, котра мала нянька з України. Она повіла, же бульбашка. Од того часу ей тота Бульбашка прісхля як прозівка...“ На свого класного учітеля Ю. Мнягончака не забыли нелем при бісіді, але потвердили то і тым, же му з красных Татар послали і величезну картку, де ся вшыткы підписали. А. Данчікова (родачка із Стаціньской Розтокы) принесла на стрічу властноручні зроблену фотографічну брожуру **Мала книга зо жывота нашой класы** (суть у ній фотографії з матурітных років і зо вшыткых дотеперішніх стріч) а про каждую жену тыж властноручні зроблений даруночок із шумнов орхідеов.

Очка наших бывшых абсолвентів ся іщі веце розвітили, кедь їм нашы співанкы занотила група з камюньского Барвінку на челі з **Інг. Мартіном Карашом**,

▲ 3 табла молодых абсолвентів з 1957 року.

ти чудесну стрічу, раз за 50 років нараз веце річників, в прекраснім підтатраньскім рекреачнім просторі Новой Лесны. Єй главными організаторами были **РНДр. Ян Бірчак, ЦСц. ПгД.** (за річник 1955), **МУДр. Михал Пещак** (за 1956 р), **РНДр. Михал Брейчак і ПгДр. Анна Данчікова, ЦСц.** (за 1957р.). Ту, у краснім пензійоні під татраньськыма горами, їх навщівила і наша „посадка“ з редакції – **Ф Віцо, П. Крайняк і я** – на новім Федоровім Пежоті. Інтересній, веселій бісіді і споминаню не было кінця. Напр. **Інг.**

котра їх веселила співом і гров на мандолинах. Меджі членами Барвінку був і їх сокласник **Інг. Юрій Фольварський**. І в такой добрій веселій атмосфері сьме одходили зо стрічі наших бывшых матурантів III. ЄСШ, котры уж там в Татрах плановали далшу стрічу, яка буде на другый рік в Бардїйовскых Купелях і на Мораві. Желам їм міцне здравічко, жебы ся на другый рік зышли при сполочнім столі холем в такой кількості як того року.

А. Кузмякова, Фото. П. Крайняка

ЯН ГРИБ – ЮБІЛУЮЧІЙ АВТОР РУСІНСЬКИХ УЧЕБНИКІВ

Днесь, дорогие читателі, хочеме вам прыбліжыти жытот доброго і щірого чоловіка, котрый свому русиньскому роду остав вірным сыном ціпльый свій тернистый жытот. 4. септембра т. р. оставив свій округлый жытотный юбілей – 75 років - Ян Гриб є з Репейова, де донднесь жыє із свойов ціложытотнов партнерков Геленов. Учитель – теоретік і практик, автор многих русиньских пореволучных учебників (37), активный організатор пореволучного культурно-освітнього жытота Русинів, дописовател ь до русиньской пресы, але в роках політичнот „слоты“ і обычанный робітнік – тото в короткости характерізує скромну особу нашого юбіланта Яна Гриба.

Народив ся Ян Гриб 4-го септембра 1934 року в селі Правривці (даколи то было самостатне село, днесь уж є неоддільнов частьов Репейова), окрес Меджілабірці родичам **Янкови Грибови і Анні**, родженій **Джуловій**. Зродив ся на тот світ як третя дітинка по сестрах **Марії, Анні** а за ним іщі наймолодша сестра **Гелена**. 1940-ый рік був про маленького 6-річного Янка Гриба барз нещастливим і смутным – умерла му мати. Тяжко бы было дале жыти Янковому нянькови без жены і четверьом діточкам без матери, кебы їм не помогла найближша родина. Материны старости взяла на себе нянькова сестра **Гелена** (Іля), яка тыж пережыла велику трагедію – у першій войні ей забили мужа а іщі ку тому ей загынув 22-річний сын Юрко, котрого забив перун. І так „тета Іля“, як ей діти называли, бывала з родинов Грибовых в єдній деревяній хыжці, помагала і старала ся о выштыках. Основну школу по 5-ту класу выходив Я. Гриб в Репейові а до першой мешчанкы ходив до недалекой Олькы. В педагогічных штудіях продовжовав на Руській педагогічній гімназії в Меджілабірцях (в 1953 р. ей переложыли до Пряшова уж під назвов Українська педагогічна школа

де спознав многих педагогів, меджі ними і свою теперішню жену **Гелену**, але і днесь уж знаму русиньску писательку і активістку **Марію Гірову**. Потім учів в Ублі, Ольці, де був і дїрктором ОШ, але і на ОШ Коменського в Меджілабірцях. Учительська карера Я. Гриба бы спокійно продовжовала дале, ведь школярі го любили про його сердечне і пряме одношіня а він їм тыж давав наяво, же му лежить на сердці їх добре выхованя і богата наука, кебы... Кебы до нас в 1968 р. не завитали окупанты і не настали в нашій сполочности такы змыны, котры многим людям перевернули жытот нарубы. Тоты не обышли і нашого юбіланта Яна Гриба, котрый на тот час так споминать: „Признам ся щіро, же в нещастнім 1968 р. зачала в моім тілі і душі пановати велика злоба. І так в Основній повноорганізованій школі в Ольці, на єдній годині синтаксису ня напало білов крейдов на чорну таблу написати: **Přišli nás oslobodit' sovietski okupanti**. Ішло і о правопис графемы „і“ в слові **sovietski**. Потім в наслідуючім 1969 році на окресне коло конкурзу в поезії і прозі єм собі доволив дати осмачці задекламовати стишок од **Войтєха Міраліка** **Tak přišli k nám** і дупльом другый

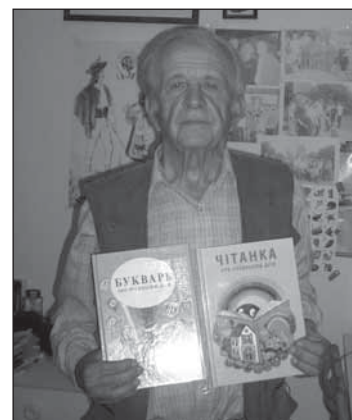
своіма фалошными підписами спечатели нелем одобраня мі червенной книжечкы, але намісто пера і крейды мі до рук лопату з чеканом подаровали. На повных 14 і пів рока“.

Скоро пятнадцять найплоднішых років свого жытота ся Ян Гриб трапив в гуменськїм Хемкоставі як обычанный робітнік, бо з чогось родина – жена і двоє дітей (**Валерій і Світлана**) – мусила жыти... І так не чудо, же револучны новембровы змыны в 1989 році привитав наш юбіланта з полеготов про своє укривджене сердце і душу. Але і з великов надійов, же уж ся не мусить бояти высловити свій погляд наголос. А вера же го і повів: „Перед гуменськыма другетівськыма левами єм на вырішалнім мітінгу з деревяной трыбуны проголосив: На кінці мойой перепутной Одисеї траплю ся в тзв. R/ki в мамутім народнім гуменськым заводі – Хемкостав. А то главні зато, же моя учениця задекламовала: **Tak přišli k nám, pod pásmi tankov leží Leninove dielo...** За тоту одвагу довгы школьскы рокы ня переслідує сон, же іду з класным журналом і даремно глядам свою класу, в котрій хочу учіти граматіку і правопис. З колосальной масы притомных на історічнім мітінгу, переважно школярів і студентів, як даяке громове эхо ся озвало: Будеш учіти! Будеш учіти! Будеш учіти! І вера, же 5-го фебруара 1990 року, по продовжених піврічных угльовых вакаціях, єм знова перекрочів поріг ольчаньской школы. Правда, зо слызамы в очах, котры мі єдна з школярьок свойов хусточков втерала словами: „Пан учитель, чом плачете?“. Я ся усміхнув і говорю, же слызы мі вышли лем з великой радости, же єм по терньовій дорозі ся ку вам знова вернув. І так ся мі подарило іщі нецілых 5 років одучіти, покы єм одышов на пензію.“

Хоць є Ян Гриб уж 15 років на заслуженім одпочінку, не мать часу одпочівати. Уж од вынику Русиньской оброды на Словенську ся наповно залучів до організачной і культурно-освітньої работы меджі нашыма Русинами. З його ініціативы была заложена МО РОС в Стропкові, а пізніше по тім на ОШ в Колбівцях (окрес Стропков) ся зачала выука русиньского языка,

ангажовав ся і в організованю школярів і дорослых на Духновівчів Пряшів - цілословенський конкурз в декламованю русиньской поезії і прозы, брав активну участь в русиньских научных конференціях, семінарах і іншых вызначных акціях, як напр. кодифікація русиньского языка в 1995 р. у Братіславі. Но найвеце свого часу присвятив благородній роботі при выпрацьованю русиньских учебників, котрых до того часу вышло уж 37. Першы з них – **БУКВАРЬ** і **ЧІТАНКА** про русиньскы діти вышли іщі в 1994 році. Я. Гриб, як першый учитель, був на Меджінароднім языковім семінарі у Кракові (на Ягелоньскій універзіті) в 2007 р. Світовым конгресом Русинів оцінений Премійов – Медайлов Кіріла і Методія (з фундації **Ш. Чепы** з Торонта) за розвиток русиньского языка, котру перевзяв з рук тодышнього председы СКР **Проф. П. Р. Магочія**.

Неспокійна душа Я. Грибови не дасть ани днесь одпочівати. Як мі сам прозрадив, уж мать написано 150 ст. історію Репейова, котра мать книжково выйти уж того року з нагоды юбілея села (555 років од першого письмового документу о селі). Як каждого честного Русина і Я. Гриба барз болить сучасный процес словакізації нашого церьковнославянського обряду і зато го не тягне іти на таку „не нашу“ літургію у своїм роднім селі, де даколи слухав слово Боже і проповідь в материньскім языку.

▲ Наш юбіланта Ян Гриб із своіма першыма русиньскыма учебнікамы.

Не запре ся в Я. Грибови і добрый г'азда. Із свойов женов Геленов ся старають о своє маленьке, но красне г'аздівство - 3 козы, котрым дав такы шумны мена – Рожка, Кеша і Чорнуля, пару курок і голубів.

Дорогий Янку, хоць єсь мі прозрадив, же уж мате зо женов поставлений помник написанный русиньскыма буквами, котрым єсь вірний ціпльый свій тернистый жытот, міцно вірю із остатніма чесныма Русинами, же твоє перо іщі напише міліоны букв нашой красной і цінной азбуки.

На многая літа, дорогой наш юбіланта!
*Анна Кузмякова,
 фото авторкы і архів Я. Гриба*

▲ Учительы у Великій Полянї - в першім ряді зліва Я. Гриб зо женов, в 2-ім ряді перша зліва М. Гірова.

про учительів народной школы), пізніше здобыв високошкольску освіту на тодышнім Педагогічнім інштуті в Пряшові, апробацію словенський і український язык (1964). Першым його учительськым місцьом было наше село Велика Поляна (днесь уж затоплена Стариньсков преградов),

Za Janom Palachom, котрый був надрукованый в чеських Учительських новинах. А іщі на доважож перестав єм дітей учіти „рідну мову“. А так, в часах гусаковской нормалізації, при партайнім чістиліщу мої трьома колегове з педагогічного колектіву на міморядній комуністичній громаді

Жылот ся складать з трьох этап – дитинство, актывна этапа (заробковочінна) і тзв. одпочінок. Но найбезстаростніша звывке быти тот перша.

Тото потверджують і слова нашой юбіланти Т. Латтовой, котра на свое дитинство і школярскы роки так споминать: „Моє дитинство было щастливе, но в памяти мі зостали лем такы зажиткы, котры были емоціонално найсилнішы. Народила ем ся (22. септембра 1949) в хыжі бабы Водилковой в Русківцях, де отець (Ян Дадай) по горарьскій школі дістав першу роботу. Потім сьме 8 років жыли в ольчаньскій гаенці. Школу сьме мали в краснім каштелю з великым садом. В школі сьме коло одного радія слухали гіты народных співанок, котры на Словенско приніс Закарпатьскый народный хор, як *Серед села дичка, Тече вода каламутна, На поточку-м прала* і далшы. Там ем ходила аж до 4-ой класы і в тім часі ня учителька **Марія Куруцова Коневалова** вывела на сцену культурного дому, де ем повідала роздум *Ці то я маленька або велика*. В Ольці было свято, бо до села завели електрику. Дома сьме мали радіо на батеркы, де все гра-

▲ Наша юбілантика Т. Латтова із шефков якубяньского ФК Кечера А. Бондрово.

ли лем оперны мелодії. Учителька Куруцова ня взяла і на конкурс в декламациі. На еднім ем ся і стратила, бо в тмавій салі культурного дому ем ся заслухала до красной декламациі одного хлопця, котрый мав великый успіх. Быв то мій будучій муж **Ігор Латта**. З ольчаньскым хором ем ся першыраз дістала на свідницькый фестивал. Діріговав го учитель **Бартоломій Сотак**, який мі дав українську верзію мена - Феодосія, котре ня дотеперь спроваджать. Были то 50-ы роки і до школ ся завів український язык. Потім сьме бывали в гаенці у Выдрані, у нас був телефон, на фарі телевизор, на луках гріско а коло нас будовали

МІР. ТЕОДОЗІЯ ЛАТТОВА – 35 РОКІВ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ

Кебы ей отець при народжіню записав на матриці чеську верзію мена, кликала бы ся Богдана, але выбрав грецьку, так є цілий жылот Теодозія, што значить Богом дана. Або просто Дуся. Многы з вас, дороги читателі, сьте уж подля мена згадали, кому буде тотта стаття присвячена, бо в нашій русиньскій „родині“, холем я не познам няку іншу Русинку, котра бы была носительков такого мена, як наша свіжа юбілантика **Мігр. Теодозія Латтова**, роджена **Дадайова**, котра цілий свій плодотворный жылот присвятила редакторскій роботі перед розгласовым мікрофоном. Голос Т. Латтовой сьме могли донедавна слухати з розгласовых релаций найперше в Пряшівскім радію а по його переложіню і в Кошыцях – в редакції Народностно-етнічного высыпаня про Русинів.

культурный дім, де сьме ся грали на „тррр“ - на добрых і планых вояків або партизанів. Не чудо, бо через Выдрань перешли перша і друга світова война, люди ші вшыток страх памятали. Через село ішла штрека до Лупкова, по котрій возили една і друга армія вшытко на фронт. Великый міст упав в першій світовій войні з раненыма вояками а в другій упав з провіантом і паливом. Вода Выдранькы горіла аж до Лабірце...“

Іщі Т. Латтова не мала ани 18 років уж матуровала на тодышній Загальноосвітній середній школі в Меджілабірцях. Кеде ей родичі у Выбрані выбудували красну хыжу, ей тугов было „купити велику ташку і выбрати ся до світа...“. Великый світ про нашу ґенерацію, котры сьме походжали з невеликых селечок, бив Пряшів, што може про сучасну молодеж, котра літять по цілім світі, може быти смішне. Але така є правда. У Пряшові на Педагогічній факулті УПІШ (апробацію український і німецькый язык і література) успішно выштудовала і Т. Латтова а пізніше, кеде ей першы крокы по штудіях завели перед редакторскій мікрофон до Пряшівского радія, доповнила собі журналістичну освіту на Універзіті Коменського в Братіславі. Од закончіння штудій аж до пензіі робила в радію. Червене світелко ей перед высыланьом світило повных 35 років. На мій вопрос, што вшытко розгласова робота выжадує і ці не мала даколи мысль робити дашто інше Т. Латтова повіла:

„Не раз ся мі хотіло скінчити, але кідь ем порівнала, де бы было інтересніше робити, все ем зостала в радію. Так в Словенскім розгласі, українскім штудію, пізніше в русиньскій редакції ем робила од зачатку до кінця, послідні два роки в Кошыцях, де нас задула економічна

▲ Т. Латтова зо своїм мужем Ігором.

судьба і неприязнь силнішых. З мікрофоном ем была скоро в каждім русиньскім селі, де было што повісти, познала ем много добрых людей, выслухала ем много науки о жылоті з каждой професії, з різних поглядів, плакали сьме коло повіданя людей, што ся дістали до рук фашістам, ґардістам, бандерівцям, сталіністам, тішыли сьме ся з успіхів, рада ем ходила на фолклорны фестивалы, де было видно богатство русиньской культуры, тісячі Русинів, котры ся стрічали на них.“

Барз тяжко бы было пораховати, кільки розгласовых релаций Т. Латтовой одзвучало з радія, кільки на живо модерovaných Радіоновин, Недільных радіомагазинів, релаций Наш гість, Мій рідный край і т. п. (За релацию *Мій рідный край зодбыла в 2001 р. титул Лавреата Третього меджінародного телерадіофестивалу, Сп. розглас ей в 2004. р. з нагоды 70. річніці вынику высыпаня про народностны меншыны дав Ціну генералного директора за принос Словенського розгласу*). Робота редактора, а іщі ку тому в народностнім высыпаню, не є легка, бо за добрыма матеріалами требало ходити стовкы кілометрів до наших русиньскых селечок, але і за граніці (была на вшыткых Світовых конгресах Русинів і т. д.). А не раз через суботы і неділі. А ку тому дома родина – троє дітей а муж ґерець (Ігор Латта), котрого професія тыж выжадує свою часову дань. На

першыи погляд бы ся виділо, же ся то не дасть вшытко порядні постигати. Але іде то. Доказом того є наша юбілантика Т. Латтова, котра ведно з мужом выховала днесь уж дорослых троє дітей (**Анастасію, Вікторію і Растіслава**), котры покінчили высокы школы і вітер їх задув до світа (Міто під Дюмбером, Баньску Быстрицу і Братіславу) за ліпшым жылотом. Але до свого рідного гнізда ся рады вертають із своїма діточками. А хто бы ся не потішыв, кеде може із свойов внучков побісидовати, послухати як знать шумні декламовати по русиньскы, як наприклад внучка Т. Латтовой **Сімонка Чернакова**, котра выступила і на тогорічнім цілословенскім конкурзі Духновічів Пряшів. Як знам обох Латтовых – Ігора і Дуся, ани ся не чудую, бо вірность своему роду є у них на першій місці. Обоє наповно жыють русиньскым духом. Дуся ся донедавна активізовала у Выконнім выборі РОС як тайомничка, організаторка русиньскых акцій і тепер є членков Дозорной рады РОС, пише до наших новинок і до радія. А як каждый пензіста і она мать вельо работы. Што властні робить, кеде уж не робить?

„Нигда ем не вірила пензістам, же не мають час. Теперь знам, же то є правда. Треба дати до порядку тото, што сьме занедбали, кідь сьме ся каждый день понагляли до работы. Дома сьме дашто наскоро поробили, выспали ся і назад до работы. Моя робота выжадовала цілого чоловіка. Теперь мам ресты в домашнім господарстві і бібліотеці, пишу і перекладам короткы приповідкы про дітей до радія, тото ся мі любить, малюю на скло, даколи ся пушу до акварелів, з внучками робиме декупаж зо сервітками, перед Великодньом пишу яйця, котры ем виділа в Ольці у теты Ю. Иванчковой, пізніше у теты М. Ґейдошовоу у Выдрані, учу красити яйця штудентів з інтернату А. Духновіча в Пряшові, редіґую книжку Штефана Смолея, на загородці пестую чорны туліпаны, ружы і зеленину, думам і позерам, як заходить сонце... Люблю з родинов ходити на туристіку і т. д.“

Вера так, хто раз звывнений робити, тот собі все найде роботу. Така є і наша юбілантика Дуся. В мені цілой русиньской родины жычу ті главні добре здравічко, радость в родині із внучаток і успіх в твоій розмаїтій роботі. На многая літа!

А. Кузмякова, фото з архіву Т. Л.

Перше храмове свято – одпуст в недобудованім храмі

Іщі як діти на селі, сьме ся каждый рік не могли дочекати, коли буде в нашій церкві одпуст, або як было звыком у нас говорити кермеш. На тото свято ся готовило ціле село. Жены робили порядки в хыжі, пекли колачі, молоды невісты прятали в церкві, давали перед святы образы і на олтарь свіжы квітки, костілник выбрав про священника білы різы, выутерав блискаче кадило, дівкы міджі собов розділили образы а парібци крижы, котры будуть нести при обходжаню коло церкві. А мы, дітиска, вечур перед святом вызамітали двір аж на драгу, бо до села мало прити на одпуст вельо людей і зо сусідніх сел. Тото мі ходило по розумі, кідь по скончіню святой літургії наш священник **прот. Імріх Белейканіч** уж давніше выголосив, же наше храмове свято будеме т. р. праздновати першыраз в новім недобудованім Православнім катедралнім храмі Успенія Пресвятой Богородиці в Кошыцах. Віруючі тоту новину прияли з радостью. Хвала Богу за такый дар, же і мы православны будеме мати своє одпустове місце. Но пришли і старости, як забезпечіти достойне празднованя нашого першого свята. На вызву настоятеля храму прот. І. Белейканіча были організованы брігады, прятаня днука в церкві і коло ньой, жебы вшытко было так, як ся на перше храмове свято патрить. Нашы жены не забыли ани на такы звыкы, же на одпуст ся печуть колачі. І тото было. Наше одпустове свято вышло на суботу **15. августу 2009 р.**, но зачало ся уж день перед тым. Віруючі ся до

храму в наградных просторах зачали сходити уж в пятніцю вечур на всеночное бденіє, котре зачало вечерньов і продовжовало далшыма молитвами до ночі. Перед архіерейсков святов літургійов о 9.00 год. вызначного гостя **Высокопреосвященного Георгія архієпископа михалівско-кошыцького** привитав перед храмом **прот. Проф. ТгДр. Імріх Белейканіч к. н. і архідекан прот. Мгр. Владимір Спішак, другый священник.** Перед святов літургійов была посвячена **копія чудотворной ікони Пресвятой Богородиці Клокочівской.** Тоту ікону выготовили грецькы монахи-іконописці в монастырі Кіріла і Методія в Солуні, як дар про Пра-

вославу церкв на Словенську. Ікона была уложена в Нижній Рыбніці на цілопархіалных ославах (29. - 30. 8. 2009) ведно з мощами великомучениці Катарыны. Ікона ся прославила тым, же кідь в 1670 р. ся куруцькы войска бжыли ку Михалівцям і нищили вшытко, што їм пришло під руки, люде в Клокочові ся покырили до деревяной церкві. Як уж войско было близко, тварь Богородичкы ся затемнила і зачала слызити. Вояцы тогды підпалили церкв, котра згоріла до тла, але іконі Пресвятой Богородиці ся нич не стало. Святу архіерейску літургійу ведно з Высокопреосвященім Георгійом архієпископом михалівско-кошыцькым одправляли: **прот.**

Проф. ТгДр. Імріх Белейканіч, к. н., архідекан прот. Мгр. Владимір Спішак, прот. Мгр. Стефан Ціба, прот. Мгр. Юрай Ловіч. В часі цілого церковнославянського обряду прекрасно і за доброй акусткы церкві співав Хор Православного Катедрального храму Успенія Пресвятой Богородиці під дірігованьом **Мгр. Славкы Рудачковой, ПгД.** Хоць свято ся одбывало в суботу, на кількосты людей тото не было познати. Просторы храму были заповнены. Міджі притомныма были і такы, котры новий храм виділи першыраз. Радость і спокійность віруючих ся проявляла співом, котрый в храмі звучав як спів великого хору. При кінці святой літургії архієпископ вшыткым дав архієпископске благословліня. Народ за співу маріаньскых співанок ся лем помалы розходив, бо требало ся іщі помолити перед чудотворнов ікон, покы ей одвезуть до Нижньої Рыбніці. Перед храмом участників чекало солодке погощія. Люде іщі довго поставали перед храмом і говорили міджі собов і о тім, коли буде докінчена ціла ставба храму. Найвекшым проблемом є недостаток фінанцій. По добудованю буде тот ставба представовати прекрасне архітектурне діло достойне Катедрального храму.

Дорогы читателі русиньской пресы. І вы можете помочі ускорити добудованя нашого і вашого прекрасного храму в Кошыцах, кідь пошлете холем малый фінанчний дар на учет: 10160382/5200 - Pravoslávny farský úrad, Hlavná 68, 04001 Košice.

*Інг. Іван Фріцькый
Фото Яна Беленьова*

Архієпархіялный одпуст в Чірчу

В днях 22. - 23. августу 2009 р. ся у селі Чірч (старолюбівнянського окресу) одбыв маріаньскый одпуст. На одпусті з барз богатим духовным програмом ся зышли русиньскы священници із своїма русиньскыма вірниками зо шырокой, близкой і далекой околіці, жебы ведно одправили праздник Успенія Пресвятой Богородиці. Досправды было з чого выберати, як в церкві Пресвятой Богородиці в селі, так і на Маріаньській горі. В короткім часі за собов ся в суботу у храмі черяли

Божественна літургія, Панахіда при гробах бывших чірчаньскых священників, Молебень ку Пречістій Діві Марії, Умоленіє Найсвятішой Евхаристії і Крестна дорога.

В неділю рано по Утрени і Божественній літургії ся вірници в процесії в барз планім часі выбрали на Святу Гору, де ся продовжовав програм одпустового свята торжественнов Божественнов літургійов. На зачатку містный парох о. Ярослав Поповець привитав вшыткых словами, же днешній одпуст є кус і скушков віры,

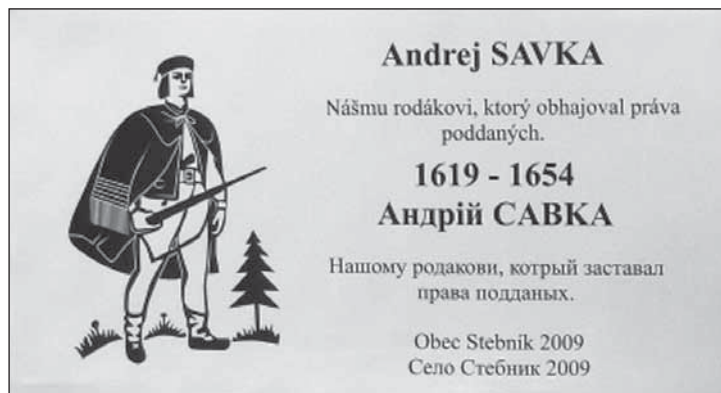
бо в такім часі, в доджу і болоті ся на Гору выдали досправды тоты, котры ся хотіли духовно підкріпити через літургійу, але і Молебені перед ньов. Красны проповіді на літургійах дали можливість притомным задумати ся над такыма темами як: змысел людського жытця, жытот з Богом або без Бога, жытотны приклады нас і наших дітей... Красный одпустовый праздник ся скінчів прекрасныма маріаньскыма піснями в інтерпретації Анны Сервіцькой, ку котрій ся придало много притомных вірників.

Марія Біцкова

І такы слова з єдної співанкы в Польску, але і у нас з популярного музикалу „Na skle maľované“, бы могли быти моттом про акцію, котра была 6. септембра 2009 у Стебнику. З нагоды 595-ой річниці першого документу о селі, ся з ініціативы самосправы села одбыли 16. Магурскы славности, котрых неодділнов частьов было одкрытя памятной таблы стебницькому родакови і визнамному представителюви збойницького руху на северovýchodнім Словеньску і в сусіднім Польску **Андріюви Савкови** (ссa 1619-1654). Споїня славности з одкрытьом памятной таблы не была нагода, бо в тім році минуло 390 років од предкладаного датуму його народжіня. То была причина, котра вела представителів села припомнати собі го таким способом.

На зачатку свята привитав на уряді позваных гостів і домашніх староста Стебника **Штефан Кучечка**. У своїм приговорі, окрем іншого, повів: „Днесь сьме ся ту зышли, жебы сьме собі спомянули на забытого водителя седлацького одбоя 17. ст. – Андрія Савкы, котрый ся подля історичных документів народив в нашім селі в 1619 р. Нашым споминаньом з нагоды 390-ой річниці його народжіня є одкрытя памятной таблы, котра буде припоминати його діяльство в нашім селі“.

▲ Двоязычна словенсько-русинська памятна табла із штілізованым выобразіньом карпатського збойника є на великім природнім каміню.

За мелодій народной співанкы домашньої групи **Стебничанка** ся вшыткы притомны пересунули перед Сельскый уряд, де ся мала одкрыти памятна табла А. Савкови. О акт одкрытя памятной таблы, котра є на великім природнім каміню, староста села пожадав предносту Обводного уряду **Мартіна Хому** і стебницького родака **Осифа Маслея**, котрый був отцьом задуму припомнати

Збогом будь липова лыжка... (Магурскы славности в Стебнику – одкрытя памятной таблы А. Савкови)

▲ Святочне одкрытя памятной таблы Андріюви Савкови в Стебнику сплочні выконав предноста Обводного уряду в Бардїюві **Мартін Хома** (вліво) і стебницькый родак **Осиф Маслей**, котрый був отцьом ідеї припомнати собі славного збойника в його родиску. Цалком вліво є староста села **Штефан Кучечка**. Взадї членкы співацькой групи **Стебничанка** і жытелі села.

собі славного збойника в його родиску. Двоязычний словенсько-русинський текст, котрый доповнює штілізований образок карпатського збойника, говорить, же памятна табла одкрыта „нашому родакови, котрый заставав права підданых“.

Хоць о жытоті А. Савкы ся не утримало много фактів, но із тых, што остали нам уможнюють вытворити ходем основну представу о добі і о нелегім жытоті

ник, СРУСР, Вышньошарішскый освітній центр і Русинська оброда – Регіональний клуб в Бардїюві. Меджі позваными гостями на славности были **Мартін Хома**, предноста Обводного уряду в Бардейові, **Alžbieta Wansová**, представителька близкой польско-лемківской гміны Ušcie Gorlickie, председаа СРУСР, старостове околїтых сел, спонзоры, жытелі села і далшы.

В богатім програмі, котрый модерувала **Марія Шуркалова**, ся найперше представила домашня співацька молодеж – **Якуб Кучечка**, **Патріція Семанова**, **Сімона Яцулякова** і **Моніка Кожена**, котрым успішні контрвала **Біянка Фелегіова** з Бехерова. Тых потім вычеряли **Марія** і **Патрік Шуркаловы** тыж з Бехерова. Златым клинцьом програму было выступліня ФК **Кокаван** з Кокавы над Рїмавіцов, котрый до Стебника приніс красний фолклор з области Новограда і западного Гемера.

Што бы то были за Магурскы славности, кебы на них хыбила женьска співацька група Стебничанка? Тота женьска група собі т. р. припомннула 15 років свого ествованя, зато завершалны слова старосты патрили і окремому подякованю вшыткым, котры были і суть ей членами під веджіньом **Анны Сташової** і **Івана Сідора**, котрый є ей умелецькым шефом.

Зато, же проблематика збойництва патрїть ку контраверзным

капітолам нашой історії, доволно собі скінчіти мою статью коротков увагов. Організаторы акції ся довго передтым задумовали як ку тому проблему приступати, значіть до темы збойництва а конкретні ку особі Андрія Савкы. Сїтуацію значні компліковали барз бідны інформації з його жытота, котрый є до великой міры закрытый тойностями. Тото, што ся о ним пише, є будь у выразні планім світлі (главні в записях зо судных вышетрїнь) або наopak аж в барз ідеалізованім, так бы повісти „яношковскім“ образі неогроженого народного героя, котрый ся вытворив нескорше. Як в таких припадах звыкне быти, правда є дагде в середині. Збойництво буде все збойництвом, хоць є великий розділ в тім, ці го дахто робить лем так з розкошу, ці з пригорячой парібскої крови або з голоду і безвыходной сїтуації... Днесь уж тяжко найдеме одповідь, як то досправды было з А. Савком. Но ближе ку правді будуть тоты, котры твердят, же зо сплоченськым зряджіньом тых часів не было вшытко в порядку. А праві в тім спочівать главный визнам акції в Стебнику. Одкрытя

▲ Коротко о Андріюви Савкови розповів на святочнім акті Мгр. **Андрій Капута** зо Свидника (вліво). Коло нього староста села Ш. **Кучечка**.

памятной таблы А. Савкови не было ославоу „порушования правного порядку штату в змыслі платных предписів“, але припомнутьом собі мало знамых інформацій нашой регіональной історії, котру бы сьме, як добры локалпатріоты, мали познати.. Кедь дашто не познаме, то іщі не значіть, же то не є або в минулості не ествовало.

На конець хочу подяковати старостови села Ш. **Кучечкови** і членови **Выбору Регіонального клубу Русинської оброды в Бардїюві Янови Новакови**, за поданя цінных інформацій, котры мі помогли при приправі той статі.

Любош Роман, Фото Ян Новак

Споминаме на активну фолклорістку Марію Кіктаву

Як море мати прилив і одлив, так і час споминання зо жывота приходить і одходить. Но правда є така, же на дакотрых людех зачинаме споминати, кедь уж ту не суть. Аж тогда собі усвідомиме їх величаву, їх великий принос про тях, котры ту остали і можуть іщі довго черпать з мудрости і студенкы познання, котры ту про нас охабили. То платить і о **Марії Кіктаві** з Тихого Потока (Штельбах), окрес Сабінов. Во віку 77 років одышла до вічности т. р. (30. януара). Пані М. Кіктава была маленька, скромна і тиха жена, котра цілий свій жывот пережыла в роднім Тихім Потоці. Не був то на г'аздівстві легкий жывот, але як она сама повідала: *Жывот на селі був даколи веселішы, днесь ся каждый заперать до своїх прибитків, што лем гамує розвой меджілюдьскых контактів.*

Пані Марія мала сердечне і неопитательне одношіня ку нашым культурным традиціям в реїоні, ку своій околиці – то была неодділна часть ей каждоденного жывота. Єй міцна любов ку народній музиці і співанці, нашому богатому фолклору, традиціям і ку природі, як і ку Господу Богу, ся одзеркальовала в ей творчости і в практичнім жывоті. Позітвие одношіня ку нашым традиціям ся проявляло у выгляданю і записованю вызнамных актів, традицій і пригод зо жывота наших предків і сучасників на селі. З открытым сердцем пріймала розмаїтость нашой народной культуры, ей творчій потенціал і прояв, при чім ся іншпировала прямо в оточіно прекрасной сельской і непорушеной природы родного краю. У своій роботі часто описовала жывот людей на полях, луках ці на рубанисках в лісі. Жыва культура Тихого Потока, главні його богатство фолклору, давали М. Кіктаві великий простор і можности на їх презентацію. Важну роль при ей одданій і терпезливій роботі мав фолклорный колектив Тихопоточан, котрого членков была і сама пані Марія. Она активно помагала нелем своїма співанками, але і писаньом сценарів на традичну сельску свадьбу ці пасмо при саджіно стромиків в лісі і іншыма темами і звыками. Членами Тихопоточана суть люде зо старшой, середной і молодой генерації, котры мають нелем інтерес, але і пасію презентувати традиції свого села дома і за границями. Меджі них донедавна належала і М. Кіктава, котра собі высоко цінила вшытко, што ей было дожычене і покы могла, не выхабила жадне выступліня з колективом. А было їх невроком.

Пані Кіктава знала терпезливо высвітлити цілий поступ при тканю покрівців – знала сновати, навити памут на кросна, набрати ниткы до нічельніц, до берда і поскладати вшелиякы фарбы до взоркы так, жебы був покровець красній і інтересній. Была щаст-

лива і мала радость, кедь могла свої способности передавати молодшій генерації. Знала з ласков каждого пріяты в своїй хыжі, понукнути домашнім кыснутым колачом з пекарника (кныш). Так само знала ушыты крой, зробити парту на голову про молоды дівчата. Знала зложыти текст співанкы і красну мелодію, де ся одзеркальовав нелегкий жывот людей на селі, але і красны поетічны слова о природі родного хотаря. Вдяка колективу Тихопоточан была на многих сценах презентована тихопотоцька або, як гварять домашні „штельбаске вешіля. Тота награвка зостала дондесь як цінный історічний документ на творчость М. Кіктавой (перед роком ся з тов свадьбов Тихопоточан представив і на Днях русиньскых традицій у Пряшові, котры організовала РОС). А так, хоть днесь уж пані Марія Кіктава не є меджі нами, остали нам по ній прекрасны співанкы, звыкы, крої, ей щіре і любляче сердце, котре вкладала і до своїх співанок.

На основі інформацій од **Валерії Тураковой**, дівкы Марії Кіктавой, спрацьовала **Анна Кузмякова**

Як собі споминать на свою бабку Марію Кіктаву, єм ослвила і ей внука Михала Кіктавого, котрый уж 11 років жывє в ка-

надьскім Венкуврі (читайте його ниже надрукованій текст). Його красны і цінны слова суть ясным доказом того, же заслугов своей бабки ся і в його сердці глубоко закоренила ласка ку своему родному і ку вшыткому богатству, котре до нього належить, хоть жывє далеко од своего родного краю. А нелем то, його высловы свідчать і о тім, же і в далекім чуджім світі, познать історію і сучасность своего роду, интересує ся о русиньскій рух, бо судьба Русинів му не є легковажна. А іщі єдно, з його щірого думаня і поглядів на русинство, ся можуть поучіти многы Русины, котры якось поступом часу забывають на свое коріня.

Nemal som ani tušenja, koľko ľudí v USA vie o mojej babke!

Дажукем а чітім са поченý, же сте са обрãтіли на мňa. Je тãжко описãт комплекситу а жытòт блізкего чловека в зопãр ветãх. Шpeciãлне, ак сте сãм боли сучãстòу того жытòта. **Mãria Kiktavã, moja babka**, bola в prvom rade, ako vãčšina rusinskych žien, oddanou svojim srdcom i dušou Bohu, svojej rodine, komunitе а своему prostrediu. Moji znãmi а priatelia в USA i в Kanade, ktorí mali možnosť stretnúť babku, ale i ostatnú rodinu, povedali, že je to niečo špeciãlne, niečo, čo nikdy predtým nezažili - vidieť nezištnú oddanosť, blízkosť а srdečnosť, ktorú voči себе prechovãvame. Žijúc vo svete, zvlãšt pre мňa, vidieť takú oddanosť а srdečnosť je skôr niečo unikãtne в týchto končínãх. Je pre ľudí тãжкє pochopiť, ak to nezažili во vlastnom prostredí. Umenie, spãtosť с природòу, ale а ľudskosť а priateľskosť, vytvorili to, čo by sme tu nazývali „kultúrny šok“. Ај keď sú ľudia veľmi milí а priateľskí, skutočnã vrúcnosť а nezištný záujem о жытòт iných určите чýба. Umenie а zručnosť боли druhou veľkou oblastòу обдиву к mojej babke. А прãве dar umenia ako ај porozumenie prírody bolo to, čo odlišovalo moju babku, to, čo ju robilo unikãtnou. Spev, tvorba básní а pesničiek, história, unikãtne porozumenie

prírody а kolobehu жытòта, no zvlãšt prezentãcia kultúrneho dedičstva ako ај tvorba umenia samotného, sú niektoré з atributov, ktoré pridú на myseľ в spojení с Mãriou Kiktavou. **Jednou з najvãčšich schopností mojej babky, ktore мňa osobne uchvãtili а ktoré som vždy обdivoval, bola ľahkosť а schopnosť komunikovať а nadviazať nové vzťahy. Bolo to jedno, či to боли ľudia з rodiny, znãmi alebo neznãmi, ba dokonca či rozprãvali tým istým jazykom! Babka si vždy našla spôsob ako са priateľsky prihovoriť, oslovit iných ľudí а nadviazať komunikãciu.**

Bolo to прãве počas stretnutí rusinskych organizãcií в USA (ako napr. The Carpatho-Rusyn Society, prednášky о Rusinoch на Ambassade во Washington, DC, autoroch, ktorí pišu а prednášãjú на témy menšinových kultúr, atp.), kde som si uvedomil rešpekt, váhu prínosu а dôležitosť šírenia rusinskej kultúry ako ај fundamentãlný záujem о нашу kultúru. **Nemal som ani len tušenja, koľko ľudí в USA vie о mojej babke!** Mnohí з nich mi povedali, akou „star“ (hviezdou) je moja babka! Videli ju ako oddanú

šíreniu а prezentãcii našej vlastnej kultúry. Tichý rešpekt ako ај hrdosť а радость з rodnej kultúry dokãzal nezištnе nadchnúť ľudí а ich záujem о hlbšie poznanie rusinskej kultúry. Veľa зо znãmych а ľudí, ktorí M. Kiktavã а jej прãцу poznali, ма в zahraničí oslovili tým, ako обdivovali jej mnohé talenty. Mnohí з nich mali možnosť са с ňòу osobne stretnúť niekoľkokrát. Nikdy nezabudli, ako prvýkrát в жытòте прямо videli tkať koberce, tvorbu обdivuhodného „Šteľbaskoho“ (Tichopotockého) kroja alebo pečenie „paschy“, makovníkov, orechovníkov, slivkových kolãčov а podobných dobrôt, на ktore си najviac spomínam počas návstev, keď som ja sám бол малý.

Keď са zamyslím над historicou cestou, ktorú Rusíni podstúv-

► с. 10

пили а факт ако сме са пребојовали а уробили добре мено в zahraničí, сом наојаз pyšný, же мѝ народ з которѝ похадзам – народ русинскы - нилен прежил але розквитол так, же jeho dcéry а synovia сý знáми целосветово. História Slovákov в северней Америке је виак знáмой а synonymnou с истѝоріоу а културѝоу Русинѝов. Nieкто-

ré з целосветово најзнамејшých мien, прáве похадзajú з наших радѝв - а то најмá в културѝе. Jeden príklad за mnohé - Andy Warhol. Paradoxne, čím menšia култура чо до почетности, тѝм вáчšia jej vzácnosť, unikátnosť а záujem о ѝу. Ак змена је конšтантоу, ај кеď не предвидатељноу, потѝм најлепшоу тактикоу пре прежитіе рѝзнорѝдѝости је конат' спѝсобми, которѝ удржиá

највáчšiu diverzitu. **Žijúc medzi stovkami iných а určíte zaujímaných култур з целѝоу света а рѝсѝоbiac в Канадскеј међинáродней обходней дипломáциј, си уведѝојем дѝлежитѝосť а потребу одлишности прáве теј мојеј културѝе. Прежитіе русинскеј културѝе зáвиси на континуите диверзитѝе, не јеј асимилáциј. Сом хрдý на то, же прáве моја бабка Mária**

Kiktavá, bola jednou zo širiteľov а protagonistov budovania nášho русинскего а теда ај светѝоvéго културнего дедиčства.

Michael Kiktavy, Vancouver, Canada

За реакцію на мій вѝпрос, вам, пене Михале, выслѝвлюю і через новинкы моє велике і сердечне ДЯКУЮ.

Анна Кузмякова

Пряшівска універзіта одкрыла двері Русинам

Миного року Інштітут русиньскѝоу язѝка і културѝе (ІРЯК) ПУ одштарѝовав блок презентáциј културѝе Русинѝів у вшыткых областях іх културно-спѝлоченьскѝоу жыѝвѝота під назѝвом - **ДЕНЬ ОТВОРЕННЫХ ДВЕРЕЙ**. Тѝоу року в днѝях **11. і 14. септембра** ся авла у Высокошкольскѝім ареалі ПУ зась одкрыла штудентам з окресів Стара Любоѝвня, Свидник, Снина, Бардїйѝов, Гуменне і Меджілабірці, жебы ся стали учасникы далшой серїї презентáциј русиньскѝа. Авторков спѝмянутого проєкту є ПгДр. **Кветослава Копорова**, асїстентка ІРЯК і акція матѝ у собі загорнутых веце цілів. Єдним з них є представити штудентам русиньску меншыну, котра была в новембрі 1989 узнана штатом за самостатну народность в рамках републікы. Далшым ціљѝом є проглубити у молодой генерáциј інформáциј в рїзных областях културно-спѝлоченьскѝоу жыѝвѝота Русинѝівнапр., в културі, літературі, школьскѝій і хрїстиянскѝій сфері, в области театралной і музейницѝкой роботы, пресі і русиньскых оргáнизáциях, як і поінформѝовати о Русинах в међинáроднім контексті ітд. Преєкт обсягѝує і інформáциј о можностях високошкольскѝоу штудіа русиньскѝоу язѝка і літературѝе, которѝ мож штудѝовати на ПУ як на єдиній в Словенскѝій републіці. Но найголовнїшым ціљѝом тых акціј (з мѝого погляду) бы мало быти, жебы молоды люде в першім ряді спѝзнали самых себе, свою ідентіту, коріня, бо без того не мож ся погнути дале а порозуміти, чѝм властні быти Русинѝом, голосити ся ку русиньскѝій народности або чѝм штудѝовати русиньскѝій язѝк... А єм пересвїдчена, же тѝоу многим притѝомным штудентам хыбовало. О тїм свідчїв і факт, же скоро нїхто з притѝомных не знав бїсїдовати по русиньскы а

о русиньскѝім не мав ани „пары“, як і то же в першій дѝень акціј (11. 9.) зѝо вшыткых ословлѝеных штудѝентів лем 4 знало азбуку... Думам, же є то досправды мало, хоць не вшыткы были Русинѝы або мали русиньскых предкїв. Но фактом є, же на акцію были позваны в першім ряді тѝоты штудѝенты, котры компактно жыѝють в русиньскѝім реґіоні і є у них предпѝоклад надвѝязаности на високошкольске штудіѝоу презентѝованѝоу русиньскѝоу замїряня. Є то про нас вшыткых сáтїсфáкція, на котру не смїєме забывати, кїдь не хочеме, жебы народность Русинѝа была стерта з мапы спѝлочного європѝского простѝору... А прáві на тѝу проблемáтїку барз добрі надвѝязав **о. Франтїшек Крайняк з Камюнкы**, которѝ мїмо реферату на тему **Русинѝы в конфесїоналнїй сфері** увїв приклад, же чѝм быти Русинѝом, цїтую: „*Раз ся ня єдна родина Ільковцїв опросила: Што властні будѝме мати з того, же будѝме Руснаци? Я ся іх опросив - А што мате з того, же ся называте Ільковцї?- Но та то мы! – одповіли... Но видите, та і тѝо, **МЫ РУСИНЫ!***“ Далшій інтересний і барз актуалний вѝпрос, (думам, же і за нас вшыткых притѝомных) положыла редакторка русиньскѝоу высылáня в Кошыцях **Мгр. Стефанія Левканїчѝова**, котра ся директоркы ІРЯК ПгДр. Анны Плішковой ПгД. опросила, же **чѝм бы сѝме ся мали голосити ку русиньскѝій народности і русиньскѝоу материньскѝоу язѝку?** Єй одповідь, котра выкликáла увагу у притѝомных штудѝентів была: „*Русиньска народность є наше богатство, історія і язѝк, котры нам ту зохабили нашы предковѝе. Зато бы сѝме їм мали зїстати вїрны, бо кїдь тѝому так не буде, так ся наш народ вытратитѝ з мапы.*“

Тѝоу вшытко уваджам головно зато, бо думам, же прáві така форма дїялоу штудѝентів істо веце ословитѝ, як монотѝонны рефераты, котры не сѝуть про них барз притягѝуючі. Шак самы сѝеме не были інакшы в іх роках... Но з другоу боку мушу выдвїгнути,

▲ Погляд на потенціоналнѝх штудѝентів русиньскѝоу язѝка і културѝе на ПУ.

же вшыткы реферѝуючі приспособили спѝсѝоб презентáциј данїй віковій категѝорїї, з чѝоу выпливать, же упустили од високоодборного штїлу і свої рефераты представили властнѝма словами, як і то, же стерли язѝкову барїєру і у своїх виступах черяли русиньскѝій язѝк зѝо словеньскѝым. З рефератами виступили: **ПгДр. А. Плішкова ПгД.**, директорка ІРЯК ПУ - Русиньскѝій спїсѝовний язѝк на Словеньску, його функціоналнѝ сфѝеры і можности високошкольскѝоу штудіа, **ПгДр. С. Конечный, к.н.**, історїк Сѝпѝлоченьскѝонаучного інштітуту САН в Кошыцях - Русинѝы в історїчных переломах 2. тїсячрѝоу, **ПгДр. К. Копорова**, асїстентка ІРЯК ПУ - Сѝполкы і оргáнизáциј в русиньскѝім вѝозроджуѝоучім процесі, **Мгр. А. Зозуляк**, шефредактор НН, - Свїтовий конгрес Русинѝів і выдательска робѝота, **ПгДр. М. Мальцовска**, русиньска писателька і асїстентка ІРЯК ПУ – Сучасна русиньска література, **Мгр. М. Марко**, директор ТАД - Сучасний русиньскѝій професїоналний театр. В другій дѝень акціј (14.9.) **о. Ф. Крайняка** вычеряв

о. Мілан Ясїк, грекокатолицѝкѝий свѝященїк в селі Чабины, котрый виступив з рефератом на тему: Русиньскѝій язѝк в пастѝорáциј ГКЦ на Словеньску. Рефераты спѝмянутых лекторів не буду аналїзовати, бо сѝуть опублікованы комплетні в збірнику зоставителькы А. Плішковой, которѝй выдав УРЯК ПУ під назѝвом **Русиньска**

культура і школство по році 1989. Но жадать ся мї ходем в короткости увести дві „про і проти“. Великим „про“ бѝыв інтересний виступ директора ТАД **М. Марка**, которѝй барз заінтересѝовав молодеж, бо у ним властні ненасилнов і професїоналнов формѝов высвїтлив штудентам, же русиньскѝій язѝк мож выужыти і в театралнїй сфері. Была то така лакѝотинка в подобі лукратївнѝой і популярнѝой професїї про молодѝого чолоѝвіка. „Проти“ было то, же в рефераті **Мгр. А. Зозуляка** мї хыбовало кус веце обектївности, бо ани єдним словом штудѝентам не спѝмянув, же виходитѝ і періодікум Інфо Русин. Новинкы уж 6-тїй рік творять неѝоддїлну часть културно-спѝлоченьскѝоу жыѝвѝота Русинѝів нелем на Словеньску і в свїті а сѝуть серьїозным гласникѝом Русиньскѝоу обрѝоды на Словеньску. З другоу боку зась треба увести його завершалнѝы слова, котры гварять за вшытко, цїтую: „**русиньска молодеж, учте ся русиньскѝій язѝк, бо без вас наша робѝота не матѝ змысел**“.

С. Лисїнова, фѝото авторкы

Семинар нелем о перекладах

Сполук русиньских писателів на Словеньску (СРПС) зреалізовав 9. септембра т. р. в Музею русиньской культуры (МРК) у Пряшові Літературный семінар присвячений русиньскому перекладу. ПгДр. М. Ксеняк, председа СРПС, привитав на семінарі вшыткых участников, меджі нима ПгДр. О. Глосікову, ДрСц., директорку МРК, авторів рефератів Проф. ПгДр. О. Сіпка, ПгД. і Мгр. А. Блыхова з ПУ.

На семінарі выступила О. Глосікова, котра зробила короткий екскурз до сучасного діяльства русиньского руху і русиньских організацій. Повіла і потішуючу новину, же **кінцом 1. кварталу 2010 ся буде музей стяговати до самостатных і векшых просторів**, што значить нелем розшырїня просторів про експонаты, але і діяльство мултіфункчного музея.

З главным рефератом на тему літературного перекладу выступив на семінарі О. Сіпка, котрый спомянув можность шту-

дія перекладательского одбору на ПУ, який ествує уж 9 років років. Руськы реалії в словеньскім перекладі роману Петербург, як і Культурологічны знакы перекладу словеньской поезії до руського языка в лекції О. Сіпка были богатым жрідлом і добрым прикладом на опанованя шпеціфічности літературного перекладу. Він доказав выкликати щірый інтерес о тайность перекладаня і о богатство руськой класікы. Мгр. Алена Блыхова выступила з рефератом на тему Сучасна домаш-

ня і перекладова література по 1989 році. А. Блыхова, котра є носительков Ціны Александра Павловича за переклад Руфусовых Молитвочок (2004), зосередила увагу на пореволучну русиньску літературу і періодічны выданя.

В діскузії притомны говорили о літературній роботі, як напр. Ю. Харитун повів, же найперше свої творы чітать матери, жебы ся дізнав, яка буде ей реакція. Найвыпуклішов темов був кодифікованый русиньскый язык і його нееднотна норма вжываня, о котрій бісідовали Доц. ПгДр. В. Хома, ЦСц., Я. Гриб, ПгДр. М. Ксеняк, Інґ. П. Ялч і іншы. А. Кузмякова дала председови СРПС пропозицію, обернути ся письмом на ПгДр. А. Плішкову, ПгД., директорку ІРЯК ПУ з пожадавков на скликаня языковой комісії з цільом зедночіня нормы русиньского языка, што

▲ Великий інтерес участників літературного семінара выкликала лекція Проф. ПгДр. О. Сіпка, ПгД.

схвалили вшыткы притомны на семінарі. Кінчаючи літературный семінар і дякуючі вшыткым за активну участь, председа Сполку М. Ксеняк поздравив своїх членів - септембровых юбілантів – Я. Гриба і Г. Бескида, котрым подаровав свою нову книжку **Жмені родной землі**, яку выдав СРПС.

Анна Кузмякова

РУСИНЬСКА ОБРОДА НА СЛОВЕНЬСКУ
RUSÍNSKA OBRODA NA SLOVENSKU

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
VIHŔLÁRSKÉ OSVETOVÉ STREDKO O HUMENNÉ
MESTSKÉ KULTÚRNE STREDKO O MEDZLABORCE
OBEČNÉ ÚRADY V ULICI. UBU, KLENOVEJ A STAKČINE
CENTRUM VOJENÉHO ČASU DÚHA HUMENNÉ
SUKROMNÁ UMELECKÁ SKOLA MICHALOVCE,
pobočka Humenné
ZÁKLADNÁ UMELECKÁ SKOLA HUMENNÉ
GALÉRIA ANDREJA SMOLÁKA
OČIANSKE ZDRUŽENIE FS CHEMLON HUMENNÉ

VÁS POZÝVAJÚ
NA
8. RÔČNIK
FESTIVALU-RUSÍNSKEJ LUDOVEJ PIESNE
SPEVY MÔJHO RODU

POD ĽAŠTOU
PRESEDU PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA
MUDR. PĚTRA CHUDĀKA

V DŔNOCH 25. - 28. SEPTEMBRA, 2009

PROGRAM:
DETSKEJ ČASTI FESTIVALU:

24. september 2008
ORLOV - Dom kultúry o 11.30 hod.
ORLOV - Dom kultúry o 18.00 hod.
Súťažný koncert

25. september 2008
JAKUBANY - Dom kultúry o 08.00 hod.
Veľký LIPNÍK - Dom kultúry o 11.00 hod.
ŠAMBRON - Dom kultúry o 18.00 hod.
Galakonzert, vyhlásenie výsledkov súťaže

26. september 2008
CHMEĽOVA - Dom kultúry o 18.00 hod.
Galakonzert

Program:
24-go септембра 2009
ОРЛОВ - Дім культури о 11,30 год.
ОРЛОВ - Дім культури о 18,00 год.
конкурсный концерт

25-go септембра 2009
ЯКУБЯНЫ - Дім культури о 08,00 год.
Великий ЛІПНИК - Дім культури 11,00 год.
ШАМБРОН - Дім культури - 18,00 год.
Галаконцерт, выглашєня выслідків конкурзу

26-go септембра 2009
ХМЕЛЬОВА - Дім культури о 18,00 год.
Галаконцерт

program Kultúra národnostných menšín 2009

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

РУСИНЬСКИ АКЦІЇ В СЕПТЕМБРІ

26. СЕПТЕМБЕР 2009 - ХМЕЛЬОВСКИ ДНІ ХЛІБА

Село Хмельова (окрес Бардіїв) і Русиньска оброда на Словеньску вас вшыткых сердечно позывають на шпеціфічний і інтересный фестівал під назвом **Хмельовскы дні хліба**, котрый ся одбуде в рамках юбілейных **10. фольклорных славноти і Днів русиньских традицій**. Акція ся зачатать о 9,30 год. в містнім КД, коли Хмельовскы газдыні зачнуть заправляти і місити тісто на хліб а наконець печі в домашних печах. Мімо того, же вздадуть почливість тому Божому дару, будуть вываряти і іншы традичны русиньскы їдла (хмельовску мачанку, пірогы ітд.) котры буде мож потім окоштовати і посидіти собі при людовой музиці. Од 18.год. ся зачне галапрограм інтерпретів русиньских народных співанок, цілословеньского конкурзу **СПІВЫ МОГО РОДУ**, за допроводу людовой музики ФК Хемлон з Гуменного. Выступить і танечна група Хемлону або СГ Гачуре. Богатый культурный програм одмодує популярна хмельівска співачка Мгр. **МАРІЯННА ЖЕЛЕЗНА**.

РУСИНЫ У ФІЛМОВІМ ДОКУМЕНТІ

Здружіня інтелігенції Русинів Словеньска (ЗІРС) вас щіро позывать на далшу стрічу з русиньским документарным філмом, котра ся одбуде:

26. септембра 2009 о 17. год. в КД – Біловежа (бардіївского окресу)

27. септембра 2009 о 15 год. в КД – Грабске (бардіївского окресу)

На акції будуть одпрезентованы цінны документи - **Еміл Кубек, перший русиньскый романописатель** (родак з Грабского), документ режіровав В. Буйняк. Далшый філм, котрый будете мочи попозерати під назвом **преосвященный... Василь Гопко, благославленный Русин**, вышов з ділни Іваны Лемпельовой. У посліднім документі вас організаторы заведуть за кулісы філму з назвов - **як сьме накручали філм...**, де увидите інересны пригоды. Презентація буде уж традично спосна з інтереснов бісідов при погаріку червеного вина.

На стрічу з вами ся тішыть **Доц. МУДр. Михал Штеньо**, председа ЗІРС-у, акція ся одбуде під покровительством **Інґ. Мартіна Караша**, председа Світового фора русиньской молодежи.

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. **Poverená funkciou šéfredaktorky:** Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie:** Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. **Tel.:** 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 6,64 €, do európskych štátov: 11,66 € do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba:** ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo:** MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciamе. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasime. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín

Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 10